

ומעתה לא יאמר עוד, זה הסיד וזה פרוש זה ספרדי וזה אשכנזי כי עברים הננו. בשפת נביאנו נדבר, שפה העברית שפתנו, אין לנו שפה אחרת מבלעדה. יחי החפש! תחי לשוננו!

בתלגרמה מקיטמא, להדשוזאיש כרוניכל" מיום לי יולי כתיב לאמר: ראש הרבנים משה הלוי נדחה ממשרתו. נקבעה בחירה חדשה למלא מקומו. העומדים על הבחירה הם: הרב חיים נחום יהרה"ג יצקב מאיר. א. א.

אם גם מבני דתות שונות.

והתהלוכה עברה הלאה למאה שערים לדבר שם, לפני העם את חסד הדור השולטן יר"ה, שעשה בתתו חפש בארצו; ימצינה היתה התהלוכה, כולם בלי הברל מפלגה. ספרדים, תימנים, אשכנזים, חסידים, פרושים, בני ישיבות, תלמידי בתי ספר, כלם הרגישו כי חג להם וכלם התחברו וילכו בתולוכה.

במאה שערים דבר האדון לררר ולמרות מה שכלם הפצירו בו לדבר רק בעברית, היה מיכרה לדבר זרנון, מפני שהשעה צריכה לכך.

משם סבבו את כל בתי היהודים ובכל מקום דבר וכל אחד תאר את ערך היום הזה בכלל ובפרט.

ובערב בשעה אחת טורקיה. התאסף המון רב לנן העיר. כל גדולי ונכברי העיר (אימרים כי גם כבוד הפחה וזיה שם). ונפלא היה שם כצד אחד עמדה התזמרת ונגנה ומצד השני היתה הבמה ונאמו.

הראשון שעלה על הבמה היה מורה ערבי מכית ספר התיכון פה. ואחריו עלה על הבמה מושלמי אחד צעיר. כבן אחת ועשרים, ומונח הכתב הקריא את נאמו. עד כמה שהבינותי, נכר היה כי מהצעירים הוא ובאיוה התלהבות דבר! מעולם לא האמנתי כי בין המושלמים ימצאו דרשנים כאלה.

הוא תאר את הפלח המסכן העובד את אדמתו בועת אפי ועד כמה הוא אמל, ותמיד הוא עשוק ורצוק. וסוף דבריו היו: מעתה לא ישמע עוד שם ארמני, מושלמי עברי ונוצרי, כי אם שם עותומני! כלנו אחים! כלנו צריכים לעבד לטיבת ארץ המולדת, ונקוה כי יהיה טוב.

האלהים ינצר את השולטן יחי החפש! ומחיות כפים ממושבה נשמעה מכל עברים. וקול ביקע ארץ יחי החפש! נשמע מאלפי פיית. ועוד דרשנים מצוינים דברו, וגם מאחינו העברים דברו הא' אהרן מני ומלביאל מני. והבי מצוין כיניהם היה צעיר כבן שלשים, צעיר בירות. וחפשי, הוא עלה על הבמה ויאמר: עתה אין לנו שום הברל דה כלנו עותומנים. תחי האחיה! תחי החרות! הוא בקר את כל מעשה הממשלה ויאמר: דברי אלה לא מכוונים להפלח העובד אדמתו, העשוק והרצוק, ולא להחננים ולא להחמין הפשוט כמיני, כי אם לאלה הגדולים אשר המיד השתדלו רק לעשיק אותנו לאלה דברי מכוונים. והחמין מחא כף וקרא הידר וככה ישחק, כלם הרגישו מה זה חפש, ועד כמה סבלו! בתוך דבריו שבת והלל את היהודים כי הם חרוצים ואוהבי השכלה. איש איש בשם אלהיו ילך ואחד לא יצר להשני. כלנו צריכים לאהב איש את רעהו, יהיה מה שהוא אם רק בצלם אלהים נכרא. או אפשר, אמר הנואם, האדם איננו שייכל לסבול את כבוד המשא אשר מעמיסים עליו מכרה הוא לרבין תחת כנב המשא.

ופתאם, הגיע לאוני, קול שירה, קול אחינו העברים, השדים ושמחים בהיום הגדול והמאשר הזה, ביום אשר בו נוכל לקרא לכלם לכל חוסי ממשלתנו הרוססה יר"ה, אחים, אין עוד מושלמי אין עוד נוצרי ואין עוד עברי, כלנו אחים. אנחנו כלנו צריכים עתה לדאג בעד ארץ מולדתנו ובעד שלום המלכות.

התהלוכה התקרבה אל הבמה, האדון קרניאל עלה על הבמה ובעברית צחה תאר לפני הנאמפים את ערך ויקרת החפש, ובקול גדול קרא לכל הנוצרים והמושלמים, "אחים" מעתה אנחנו כלנו אחים, איש איש בשם אלהיו ילך ואנו אחים! ומחיות כפים ממושבה נשמעה מכל העומדים.

אחריו עלו עוד אחרים ודברו בעברית. צעיר אחד הא' שאמי, דבר בערבית צחה ויאמר: אחים הם המושלמים והעברים מכבר הימים. עוד כאשר סבלו יחד בספרד וממשלה תיגרמה היתה הראשונה אשר פתחה שעריה לקראת העברים. ובכן מעתה, אחים אנחנו, כלנו צריכים לעבוד לטיבת הממשלה. אחרי הנאומים הלכו כלם, בלי הברל דה, למקום אשר בו מנגנת התזמרת. שם רקדו שרו ונגנו נוצרים, מושלמים יהודים ספרדים ואשכנזים. כלם רקדו באהבה ואחיה ורעות. אחרי שתי שעות של רקוד הלכה התהלוכה לברך את פחת הצבא רוי בי.

ומשם למערכת ה"השקפה", ויפתחו את שערי הגן לרוחה וקול שיר זמרה ונגינה הרעישו חלל האויר מסביב. קריאות נלהבות: "תחיה השפה העברית! תחיה ההשקפה! יחיה בן יהודה! תחיה החרות! יחיה השולטן!" האדון והגברת בן-יהודה הגו הן חן להתהלוכה וקראו: "יחיה היורד הצעיר והרענן!"

וישביעו את האדון בן יהודה כי ישאר נאמן למרחמת החרות והקדמה וההשכלה לטיבת ארץ המולדת. והיא השיב להם: הן אני נשבע לכם עד נשימתי האחֵיִנָה אעביר יחד אתכם לאור.

ואחרי כן זזה התהלוכה לדרכה הלאה.

ובכן אחי העברים הנכם רואים כי גם בארץ טורקיה נתן חפש. מי פלל להדבר הזה שום איש לא האמין כי יבוא יום וכתגורמה יהיה בית מושלמי העם. כל הדתות השונות תשלחנה צדיהן שמת. והנה היום הזה אמנם בא וחפש נתן, חפש בכלא משמעת המלה וגם חרות הדפוס יש לנו. מעתה נוכל לבקר את הכל בלי יראה ופחד. ועל בן אחים יקרים השתמשו בשעת כשר זו לאחדות ועבודה פזירה. כל היהודים, ספרדים ואשכנזים, תימנים, גורגים ומערבים וכו', נתאחד כלנו יחד ונעבוד לטיבת ארץ מולדתנו ולהרמת הרוח הלאמי בקרבנו. כלנו יחד נדגל תחת דגל החרות, כלנו יחד ננפנף את דגלנו הלאמי יחד את דגל הממשלה יר"ה. וכל אחד ואחד מאתנו ירגיש כי שייך ללאם ישראל, אף כי עותומנים כלנו.

חג החפש.

ביום השבת התאספו המון רב בבית מקלט הצבא לחג את החפש. מכל הדתות היו שם. החצר היתה מלאה ספה לפה. בשעה השביעית טורקית כדיוק עלה על הבמה הוד מעלת הפחה ונשא נאום חס עיד החפש והאיר את ערך החפש. אחריו הקריאו את אגרת החפש בערבית ותורקית ובכל פעם נזכר המלה חפש, נשמעו מאלפי פיית הידר. לאחרונה דבר עורך הקדש אלשרוף ויאמר: עתה נתן לנו חפש, חפש הדפוס. עתה נוכל לכתב כל מה שאנו חפצים! ומחיות כפים נשמעה מכל עברים. ובוה ננמרו הגאימים בבית מקלט הצבא.

והאנשים החלו לצאת לעזב את המקום והדוחק היה כל כך גדול, נירא, ובכל זאת כל איש ואיש השתדל לבלי ננע ברעהו לרעה!

כלם הרגישו את עצמם כאלו אחים מלדה המה, כלם רקדו יחד, כלם הלכו יחד שלובי זרוע. והיהודים התאספו גם הם לתבורה אחת ודגלם הפרכת לפנייהם וישירו את ה"תקוה" ובין חרוז לחרוז צעקו בקול גדול: האלהים ינצור את השולטן! יחי החפש! תחי האמה הישראלית! תחי השפה העברית!

וקול "הידר" הרעיש והפליא יחד, את כל השומעים. ומשם הלכו בתהלוכה לנן העיר וינאמו בעברית האדונים: קדמך, בן ישראל, לדרר, והאדון ילין נאם גם הוא ויאמר: אחי, את החפש הזה אשר נתן בטורקיה, איננו דימה להחפש אשר ישנן בארצות אחרות, שם בארצות ארופה אף הממלכוו היותר נאורות והיותר משכילותה ככל זאת שם הכל רק בכהב, אבל בפעל אין שום דבר, אבל פה בתורקיה נקוה כי כמו שנתן החפש בכחב כן ינתן בפעל.

ואנחנו היהודים נוכל ליהנות מהחפש הזה ככל יתר האזרחים, ועל כן החובה עלינו להביר טובה להשולטן בעד חסרו הגדול אשר עשה, וזה אשר אני צריכים לעשות: כל אחד יהיה נתין עותומני, וישתדל לפעול גם על אחרים שיהיו עותומנים. וקול טרעיש עולמית, יחי אדוננו השולטן! יחי החפש! נשמע מפיית כל העומדים, ולא רק יהודים, כי